

מסורת הש"ס

(א) [בסדרות גנ'ג]: (ב) [בסדרות יד'ג]: (ג) [ע"מ"ר קהלת פ"א ח'ג, יד'ג]: (ד) [תולין קהל'ג]: (ה) [נבי' בסדרות דף גנ ע"פ. ש"מ'ן]: (ו) [נפ' יצמזות פה. (ג' קה"ק'ן)] (ז) [מענית כו'ג.

תורה אור השלם

1. אף כל דרם אשר יתקם איש לך מכל אשר לו מאדם ובהמה ומשרה אחתו לא יקובר ולא ינאל כל דרם קוש קדשים הוא לך. יקרא בו כח

הנהגות הב"ח

(א) גב' אלמ לך רב הונא הא רשיייה: (ב) שם מנן מקדש און ומקדש עילוי ומחרימין אותן מאי לאו: (ג) רש"י ד"ה יפדו ור' והערכה כמפורש עטמא בגמרא הס"ד ואש"כ צ"ל ד"ה לא עשה וכו' לכהנים וחרמי כהנים היינו סתם:

הנהגות הגר"א

[א] גב' הונא. ל"ג: [ב] ליהוי צ"ל הונא: [ג] רש"י ד"ה אלמ עולא כו'. והוא דחוק. וי"ל דלכאורה קשה על רב הונא אה ממנ' דערבין (דף כח) דרשי להאי קרא להיפך דחל אקדשים וצ"ל דאמר רבי' דשאי קול' חמי דחמיס חל אקדשי מונח כדקאמר בנמנ' דשס וקאמר דוקא חמיס דל' הוא אל' חרמי כהנים לא ואלי עולא ואמר כל חרס משמע כל חחרמים קף חרמי כהנים (וכי' כ"ו) מד' הסוס' וגב"ל דק"ק דל' הוא:

מוסף רש"י

מקדושה לקדושה. שאין קדושת מונח חלה על קדושת בדיק היט ואל"ץ קדושת מונח חמורה, ולא קדושת בדיק היט על קדושת מונח, שיהא חייב ליתן דמיהן לדינא חרמ' (בבבכות ג.). ומקדישין אותן. קדשי מונח לקדש בדיק היט, מקדש עילוי. טובת נהלה שיש לו מקדושת מונח יוכל ליתן לבדק היט וזו היא טובת נהלה ויתן ליתול סגל מושאל אחר על מנת שיתנה לכן כח כסין צדיקניה, כדלחמינן בפרק עד כמה (בבבכות ב.) עילוי היט משעלה בדימס אחר שיעור היט נהלה ויתן לגבוי (שם ע"ג). ומחרימין אותן. בקדשי מונח מחרימין ויתן לכהן כפי טובת נהלה שיש לו בהן, אבל אלתן מונח לא חילא שום קדושה לחרימי (שם).

רבנו גרשום

אין משניין אותן מקדושה לקדושה. ולא אפי' מקדושה קלה לקדושה חמורה כגון שלמים לעולה: ומקדישין אותן. פירוש לקדשי מונח: הקדש עילוי. לשם קדשי בדיק: הקדש עילוי ונותן לבדיק: ומחו עילוי כדאמרינן בערבין בפרק המקדש שדרו (כח): אם נדר שאמר שור זה עלי לעולה שחייב באחריותו כיון דלא סגי דלא מקריב ליה דחייב באחריותו נותן את דמיו לבדק הבית הואיל מקדשין הקדש עילוי לבדק הבית ואם נדרה היא אותו קדשי מונח שהקדש עילוי כיון דנדרה דלא אמר עלי אלא הרי זו עולה דלא חייב באחריותה אינו נותן לבדק הבית אלא דמי טובת הנאה ומה הוא טובתה (אומרין כמה) אומרין כמה אדם כהן (אחד) אחר שאינו ממשמר העובר באותו זמן ודעה

ליתן לבעלים של השור בשור זה שימתין לו עד זמן משמרתו וינתנו לו להעלותו עולה כדי שיזבח בעורו שאינו רשאי זה כהן להעלותו אלא בזמן משמרתו וכמה שאותו כהן רוצה ליתן לו כן הוא יתן לבדק הבית ויהיו עילוי: (ומחרישין אותן. קדשי מונח יכול לומר יתו חרם ואם אמר כך אם נדר הם הנותן את דמיהן לכהנים ואם נדרה נותן את טובתו כדאמרינן: קדשי מונח. שהתפסים לחרמי כהנים. שאמר יתו חרם: ואם אמר כזה. ואינו נותן לכהנים לא דמיהן ולא טובתן: דאמר קרא כל חרם קדש קדשים הוא זה). דמשמע דכל חרם זמן קדשי מונח אית אם החרימו לה' יתה ולא לכהנים משום דאין יכול להתפסין דאיתן שלו הילכך לא עשה כלום: וקא דייק מורוקא דבביתא הא קדשי מונח שהתפסים לחרימי כהנים. תפסין לעילוי (לא) תפסין כדאמינא ונותנן לכהנים חיובתא דרב הונא: **אמר** לך רב **הונא** כי **שיירא** לזוקרי. דלא תנא בבביתא **אדרא** דוקיא שיירא. הא קדשי מונח שהתפסים לעילוי לקדשי בדיק הבית נתפסין אבל לא דייק כדאמרת לחרמי כהנים דלחרמי כהנים

יש בקדשי מזבח פרק שביעי תמורה

מתני' **מקדוש לקדוש**. דקדשי בדיק הצית שהקדשים למזבח לא עשה כלום ובקדשי מזבח אין משנין מקדושת עולה לשלמים ומשלמים לעולה: **ומקדישין אותן**. אקדשי מזבח קאי: **הקדש עילוי**. כגון אם אמר על עולה הרי זו לבדק הבית מעלין אותה בדמים לפי מה שיש

לו כח זה ונותן לגזבר דמתן צערכין **בפ' המקדש** (דף כח:): **מחרים אדם את קדשיו אם נדר נותן דמיהם ואם נדבה נותן את טובתם כלומר אם נדבה זו היתה נדר כגון דלומר הרי עלי עולה והפריש זו לגדרו כיון דאם מתה או נגנבה חייב בצלחיותה נמנא שכולה שלו ונותן כל דמיה לחרס הכהנים והוא הדין נמי לבדק הבית אם התפסים קדשי מזבח לבדק הבית ואם נדבה ו דאם מתה אינו חייב בצלחיותה כהנהגה זו היתה נדר כגון דלומר הרי עלי עולה ואפילו ליתול דבז מועט מושאל לחרימי כהנים לא עשה כלום מאי טעמא אמר קרא וכל חרם קדש קדשים הוא לה' כל חרם אדקדש קדשים הוי אהווא לה' [ב] ליהוי מיתיבי יקדשי בדיק הבית שהתפסים בין לקדשי מזבח בין לחרמי כהנים לא עשה כלום חרמי כהנים שהתפסים בין לקדשי מזבח בין לקדשי בדיק הבית לא עשה כלום הא קדשי מזבח שהתפסים לחרמי כהנים מזה שעשה עשוי תיובתא דרב הונא אמר לך רב הונא (א) כי שיירה אהרא שיירה ידקדשי מזבח שהתפסים לבדק הבית מה שעשה עשוי אבל לחרמי כהנים לא עשה כלום וליתנייה גבי הנך תנא דאית ביה תרתי קתני דלית ביה תרתי לא קתני תנן סמקדיש אותן הקדש עילוי (ב) מאי לאו הקדש עילוי לבד"ה ומחרימין לחרמי כהן לא אירי ואירי קדשי בד"ה ולא שגא מפיק דהו בלשון הקדש לבדק הבית ולא שגא מפיק דהו בלשון חרמי לבדק הבית והוא לא תני הכי דתניא בברייתא ג הקדש עילוי קדשי בדיק הבית מחרימין אותם חרמי כהנים ועוד הא יתניא קדשי מזבח שהקדישו לחרמי כהנים מה שעשה עשוי תיובתא דרב הונא תיובתא והא רב הונא קרא קאמר אמר עולא אמר קרא חרם כל חרם ומי אמר עולא הכי והא אמר עולא והמתפסים עולה לבד"ה אין בה אלא עיכוב גזבין**

אב"ה אין בה אלא עיכוב גזברין. פירש רש"י שאינה קריבה עד שיצאו גזברין לעמוד על גבה כדלומר הסם ו האלך קרצנו של אדם קרב ואינו עומד ע"ג אבל יש שם דמים לא וישיהיה לצה"ו וכ"ש לחרמי כהנים דהא אפילו רב הונא דפליג אחרמי כהנים מודה בצ"ה ומשני מדרבנן כלומר הך צרייתא דלעיל דשייריה לקדשי מזבח לומר דחילי עליה ו בקדשי עילוי מדרבנן הוא דחילי דמדאורייתא ליכא אלא עיכוב גזברין ועולא נמי כי מיראה מדרבנן מיראה וקרא אסמכתא צעלמא הוא ועיקר קרא לרצות חרמים למעילה כדכתיב צהו לה' עד כאן לשונו וקשיא טובא דאם כן תיקשי מתני' דלעיל דלמר מקדישין אותן הקדש עילוי ועוד קשה השתא אסיקנא דהו דרבנן וצערכין (גס זה שם) דריש כל חרם לה' מלמד שחל על קדשי קדשים ועל קדשים קלים משמע דהו עיקר דרשא לכן נראה לפרש דלעולא ודאי חייב ליתן הוא הדמים לבדק הבית כדתנן במתני' ומקדישין אותן הקדש עילוי וכן צערכין ועולא ה"ק אין זה אלא עיכוב גזברין אין להקדש בגוף הצהמה אלא

ליתן לבעלים של השור בשור זה שימתין לו עד זמן משמרתו וינתנו לו להעלותו עולה כדי שיזבח בעורו שאינו רשאי זה כהן להעלותו אלא בזמן משמרתו וכמה שאותו כהן רוצה ליתן לו כן הוא יתן לבדק הבית ויהיו עילוי: (ומחרישין אותן. קדשי מונח יכול לומר יתו חרם ואם אמר כך אם נדר הם הנותן את דמיהן לכהנים ואם נדרה נותן את טובתו כדאמרינן: קדשי מונח. שהתפסים לחרמי כהנים. שאמר יתו חרם: ואם אמר כזה. ואינו נותן לכהנים לא דמיהן ולא טובתן: דאמר קרא כל חרם קדש קדשים הוא זה). דמשמע דכל חרם זמן קדשי מונח אית אם החרימו לה' יתה ולא לכהנים משום דאין יכול להתפסין דאיתן שלו הילכך לא עשה כלום: וקא דייק מורוקא דבביתא הא קדשי מונח שהתפסים לחרימי כהנים. תפסין לעילוי (לא) תפסין כדאמינא ונותנן לכהנים חיובתא דרב הונא: **אמר** לך רב **הונא** כי **שיירא** לזוקרי. דלא תנא בבביתא **אדרא** דוקיא שיירא. הא קדשי מונח שהתפסים לעילוי לקדשי בדיק הבית נתפסין אבל לא דייק כדאמרת לחרמי כהנים דלחרמי כהנים

שיטה מקובצת

עין משפט ונר מצוה

יד א מיי פ"ד מהלכות תמורה הלכה יא:

בזו ב מיי פ"ו מהל' ערכין הלכה יא יב יד:

בזו ג מיי פ"ה שם הלכה יב:

יד ד ד מיי שם פ"ו הלכה ח:

יח ו מיי שם הלכה י:

שינויי נוסחאות

[א] חרס דמן קדש קדשים קאתי לה' היא מיתבי (ש"ס) [ב] ומקדישין אותן הקדש עילוי ומחרימין אותן מאי לאו הקדש עילוי לקדשי בדיק"ב ומחרימין אותן לחרימי כהנים לא (ש"ס) [ג] כגביתמא מקדישין אותן הקדש עילוי (ש"ס) [ד] חל בהדיא קדשי מונח שהתפסים לחרימי כהנים (ש"ס) [ה] הכהן ואת כהנהם יקריב למדו (צ"צ) [ו] נדבה אותה בהמה שהחריב כגון דאמר הרי זו חלס (ש"ס) [ז] ממו דקתני הכא כגון (ש"ס) [ח] חרמי מטלטלין (צ"צ) [ט] קרקעות ס"א דלמינן בקרקעות כי לחות עולט להם מלמד שאין להסגיס מהחרימן. כך מלמאן רש"י כ"י מונה ואין לך"ך להגסה זו כלל וגם לא נהירא (ש"ס) [י] כי שייריה לקדשי (ש"ס) [יא] עילוי קדשי לה' קרינא ביה אל' (ש"ס) [יב] קדושת וקדשי מונח יכול להתפסים לבד"ה ב להקדש עילוי ולהבי שיירא הס"ד (ש"ס) [יג] העילוי הס"ד ומס"ד אידי ואידי תני תרי לישני דקתני מתניתין מוירי במתפסים קדשי מזבח לקדשי בדיק"ב הס"ד (ש"ס) [יד] חרס קדש קדשים כל"ל (יעב"ץ) [טו] ומכיל כל חרס כל"ל (דבניה) [טז] כ"א בני דרב הנאכל מנו גבי צבוי לכן נראה. (צ"צ) [יז] צ"ל חמורה. [נפ' ערכין כח: (מל"ס)] [יח] להעלותו לעולה צ"ק. [יט] מונח או לחרימי (ש"ס) [כ] טעמא. ס"א דלמא לא שייך לומר אם אמר הרי עלי מנא או כהנהם לנדה"צ אפילו חייב בצלחיותו כמנן בקדשי מונח וכן אפילו לא קנל לאחריותו אטו (ש"ס) [כא] חסדכלא אדם יכול לפדותון לפיכך (ש"ס) [כב] ליתנן בעל כריתו לבדקן שצלותו משמרי' (ש"ס) [כג] חרמי שאלנטי ועיין רש"י. [כד] אלא נראה לפרש למורי שיש בהדיא וכו' (ש"ס) [כה] שיש ביה כהן צ"ק וע"ש, [כו] אפילו תמלן (ד"ש וצ"כ), [כז] חרס דמים לא ידויב (ש"ס) [כח] צ"ל ידויב (צ"צ) [כט] דחילי עליה כקדשי עילוי כל"ל (יעב"ץ)

רבנו גרשום (המשך)

לא תפסי כדאמינא: אי הכי כיון דלא תפסי לחרימי כהנים יצטייה בפיורוש בברייתא גבי תנן. ותני הנהי עשה כלום ואמאי לא תנא הנהי דאית ביה חרתי קרנן. כגון בין לקדשי מונח בין לקדשי בדיק הבית לא עשה כלום אבל הא קדשי מונח שהתפסים לחרמי כהנים דליתא בתרתו לא תתני דלחרמי כהנים לא תפסי הא לקדשי בדיק הבית תפסי הלכך לא קתני לה בברייתא: א"א דניתנה בתרתו קתני ויהיו תן: מאי לאו הקדש עילוי שם קדשי בדיק הבית. ויהייב לעלוין לבדק הבית ומחרימין אותן ויהייב עילויין לחרימי כהנים: א"א אידי ואידי. ומחרימין אותן נמי לצורך בדיק הבית קאמר: וקאמר לן דלא שגא כי מפיק לאו קדשי מונח בלשון הקדש. דקאמר יתו מקדישין קדושת עילו לבדק הבית ולי"ש כי מפיק לאו בלשון אחר מוקאמר יתה חרם לבדק הבית תפסו בדיק הבית חרם לבדק הבית תפסו לבדק הבית לעילוי: וחא לא תני בבביתא הכי. כדמתרצת דקתני בהדיא ומחרימין אותן חרמי כהנים כלומר לכהנים והתניא כו': וחא רב הונא קרא קאמר. דאמר כל חרם קדש קדשים הוא לה': יתה כלומר ולא לכהנים: **אמר עולא**. קרא להכי אחא חרם כל חרם דכיל לומר חרם מאי כל חרם מלמד שחל חרם על כל קדש וקדש בין על קדשי קדשים דלה' הם בין על קדשים קלים לעילוי כדאמרינן: **מי אמר עולא** הכי. דחל עליויהו חרם על קדשי מונח: וחאמר עולא התפסים עולה דקדש בדיק הבית אין בה אלא עיכוב גזבר בלבד. כלומר אם אינה צריכה לא חל עליה כלום ואינה צריכה לא שום פרייה ולא שום המתנה אלא עיכוב גזבר בלבד כלומר דאלתו כשיבא הגזבר של הקדש יתן רשות לשוחטו וישחטוהו לשם עולה מיד בלא פרייה. וכיון דקדושת בדיק הבית לא חל עליה כ"ש דחרם נמי לא חל עליה דהא רב הונא קדשי ליה דחל עליה קדשי בדיק הבית קאמר דלחרמי כהנים לא תפסי וכיש עולא דאמר דלבדק הבית לא תפסי ק"ו דלחרמים נמי לא תפסי וקשיא לעולא דאמר חרם כל חרם:

לב.

מקדישין אותן הקדש עי"ז. לשון שומא כמו ז' מעלין בדמים כלומר שמין כמה כח יש לו זה כדמפרש צערכין

(דף כח:): המתפסים עולה לבדק הבית אם נדר נותן את דמיה שהרי אם היה נאצד היה חייב לשלם ואם נדבה נותן לפי טובת הנאה שבה

פי' ומאי שקיל דבר מועט מישראל מצדו כדי להקריב במשמר בן צתו כהן לשון רש"י (ב) וז"י דלא מאינו זה הלשון דליתב לכן צתו כהן ע"כ"א גבי י"ז צבור (בסדרות דף כח). לכן נראה לפרש כדתנן צהדיא צערכין (גס זה שס) ואם נדבה אומדין כמה אדם רוצה ליתן צבור זה יתלעולה ואע"פ שאינו רשאי פי' אע"פ שאינו חייב כמו (מוליך דף מ:): אין צעלי אומנין רשאין לעמוד פי' חייבין וצערכין (גס זה שס) מפיק הקדש עילוי מדכתיב כל חרס קדש קדשים מלמד שהחרס חל אקדשי קדשים ועל קדשים קלים והקדש עילוי אקדשי מזבח קאי דאי אקדשי בדיק הבית אמר בגמרא דקדשי בדיק הבית שהקדשים לקדשי מזבח יש לחרמי כהנים לא עשה ולא כלום ופירש"י בגמרא דלא שייך טובת הנאה בקדשי בדיק הבית ולא נהירא למורי האי טעמא ו לא דלטו מי לא שייך ביה לומר כמה אדם רוצה ליתן לבדק הבית אע"פ שאינו רשאי כמו בקדשי מזבח ונראה למורי דטעמא משום דצקדשי מזבח יש שם הצעלים לפדותו ו כשהומומו אצל בקדשי בדיק הבית שהקדישן אין לצעלים עליהן יומר משאר אדם יא לפיכך אין צידו יס להתפסים: **ב"ה** חרם קדש קדשים אה' לפוס ויהטע דרב הונא סבר לה כרבנן דפליגי עליה דר' יהודה בן צתירא צמסכת ערכין פרק המקדש (דף כח:): דלמר ר' יהודה בן צתירא סתם חרמים לבדק הבית שגאמר כל חרס קדש קדשים לה' וחכמים אומרים סתם חרמים לכהנים מה תילי כל חרס קדש קדשים מלמד שחל על קדשי קדשים ועל קדשים קלים ולאחותו מנא ניחא שפיר דרשא דרב הונא דהא דלמר מלמד שחל על קדשים היינו חרמים דלה' אצל לר' יהודה בן צתירא לא שייך למדרש הכי דהא לא מיירי כלל צהתפסה דהקדש עילוי. הרמ"ר: **קדשי** בדיק הבית שהתפסים בין לקדשי מזבח בין לחרמי כהנים לא עשה ולא כזהם. פירש"י דבשלמא קדשי מזבח יש בהן טובת הנאה שבהם לא צדק צקדשי בדיק הבית מה טובת הנאה יש בהן:

חרב"י כהנים שהתפסים בו' פירש"י דלזין לו צהן טובת הנאה שבהם הוא יס ליתנו לכהן (צע"כ) שצלותו משמרי'ו ואפילו למאן דלא מקיש מטלטלין לקרקעות ה"מ מקדש עכ"ל ואומר מורי דהך מילתא דמקיש מטלטלין לקרקעות צערכין בפרק המקדש (דף כח). אמר רב חסדא המחריס מטלטלין נותנן לכל כהן שירצה שגאמר כל חרס צישאל לך יהיה חרמים שדומיו נותנן לכהן שצלותו משמר ופריך וליקוש מטלטלין לקרקעות ומשני ולאו תנאי היא דליכא דמקיש ואיכא דלא מקיש ומה שפירש אפילו למאן דלא מקיש ה"מ במקדש לא הדין רבי לשונו אלא נראה יש לפרש למורי יו(ש"י) צדהיה כהן והכא אחי' יטובכאן דלא מקיש: **וראב"מר** עולא המתפסים עולה

קרב **אב"ה** אין בה אלא עיכוב גזברין. פירש רש"י שאינה קריבה עד שיצאו גזברין לעמוד על גבה כדלומר הסם ו האלך קרצנו של אדם קרב ואינו עומד ע"ג אבל יש שם דמים לא וישיהיה לצה"ו וכ"ש לחרמי כהנים דהא אפילו רב הונא דפליג אחרמי כהנים מודה בצ"ה ומשני מדרבנן כלומר הך צרייתא דלעיל דשייריה לקדשי מזבח לומר דחילי עליה ו בקדשי עילוי מדרבנן הוא דחילי דמדאורייתא ליכא אלא עיכוב גזברין ועולא נמי כי מיראה מדרבנן מיראה וקרא אסמכתא צעלמא הוא ועיקר קרא לרצות חרמים למעילה כדכתיב צהו לה' עד כאן לשונו וקשיא טובא דאם כן תיקשי מתני' דלעיל דלמר מקדישין אותן הקדש עילוי ועוד קשה השתא אסיקנא דהו דרבנן וצערכין (גס זה שם) דריש כל חרם לה' מלמד שחל על קדשי קדשים ועל קדשים קלים משמע דהו עיקר דרשא לכן נראה לפרש דלעולא ודאי חייב ליתן הוא הדמים לבדק הבית כדתנן במתני' ומקדישין אותן הקדש עילוי וכן צערכין ועולא ה"ק אין זה אלא עיכוב גזברין אין להקדש בגוף הצהמה אלא

תוס' ד"ה מקדישין אותן וכו' בן בתו כהן אשון רש"י. מה שהוכיח גבי עולה טובת הנאה דבן בתו לא דק דודאי הם מפרש הספר גבי בכור שהבישר שלו כשנותנו לו הלכך היו טובת הנאה חשובה אבל בעולה שאין לכהן אלא העור לא חשיבה תך טובת הנאה ובערכין מפורש טובת הנאה אחרת גבי עולה: תוס' ד"ה קדשי ב"ח שהתפסים וכו' מה טובת הנאה יש בהן. ולא נהירא דודאי כל מה שפירשנו במשנה שייך כמו כן בקדשי בדיק"ב דאם אמר עלי חייב באחריותו ואם לאו אמר עלי שייך לומר אומרין כי אלא טעמא אחרתא איכא משום קדשי מונח תמיד יש כו':